

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Професор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20/16 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спеціальна дошкільна педагогіка

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.010105 Корекційна освіта (логопедія)

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0213
 (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
» _____ 20/16 р.

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма «Спеціальна дошкільна педагогіка» для студентів за напрямом підготовки «Корекційна освіта (логопедія)».

Розробники: О. В. Мартинчук, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти\$

К. В. Луцько, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “13” січня 2016 року № 10

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н. А. Клішевич
_____ (_____)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Спеціальна дошкільна педагогіка» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Спеціальна дошкільна педагогіка», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Підготовка студентів до організації і проведення навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми дошкільного віку, які мають порушення мовленнєвого розвитку, є складовою цілісного процесу формування особистості вчителя-логопеда, професійно значущих умінь і якостей.

Мета курсу – розкриття методологічних і теоретичних основ спеціальної дошкільної педагогіки, теоретико-методичних засад виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення, сучасних тенденцій і проблем організації педагогічної допомоги цим дітям.

Завдання курсу:

- ознайомлення студентів з методологічними і теоретичними основами навчання і виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення;
- забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів з питань спеціальної дошкільної педагогіки, пов'язаних з розумінням особливостей розвитку дитини з мовленнєвим порушенням та реалізацією системного підходу у процесі організації корекційно-педагогічного впливу в освітньому просторі спеціального дошкільного навчального закладу для дітей з тяжкими порушеннями мовлення;

– формування уявлень про загальні і спеціальні принципи і методи корекційно-педагогічного впливу в роботі з дітьми, які мають порушення мовленнєвої діяльності;

– презентація потужного гуманістичного потенціалу спеціальної дошкільної педагогіки та її широкої технологічної оснащеності, які дають змогу вирішувати такі проблеми, які є непосильними для медицини та загальної педагогіки;

– формування професійного інтересу у майбутніх вчителів-логопедів до проблеми виховання і навчання дітей раннього і дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення, розкриття перед ними освітніх можливостей дошкільної логопедагогіки і потенційних можливостей розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: зміст, методи, форми навчання і виховання дітей в спеціальному дошкільному закладі та сучасні вимоги до них;

• **вміти:** складати конспекти занять, бесід з батьками, методичні розробки дидактичних ігор, вправ;

• аналізувати заняття вихователя логопедичної групи;

• планувати спільну роботу логопеда з іншими спеціалістами дошкільного закладу з розвитку мовлення та інших розділів програми навчання і виховання дітей дошкільного віку;

• здійснювати спільну роботу з родиною дитини з ТПМ.

Одержані знання та уміння допоможуть майбутнім вчителям-логопедам: здійснювати ефективно навчально-виховну і корекційно-розвивальну роботу з дітьми дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку, враховувати індивідуальні особливості кожної дитини при організації навчально-виховної роботи з метою корекції процесів розвитку і соціалізації дитини, у якої внаслідок дії різних факторів ці процеси ушкоджені; організовувати адекватну взаємодію з родинами, котрі виховують дітей з особливими освітніми

потребами.

Програма складається з 2 модулів (2 кредити) – 72 години: 16 год. лекційних, 12 год. семінарських, 4 год. модульного контролю, 40 годин самостійної позааудиторної роботи.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Спеціальна дошкільна педагогіка» завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна	
	Напрямок підготовки		
Модулів – 2	Спеціальність: 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Семестр	
Загальна кількість годин – 72		4-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	16 год.	
		Практичні, семінарські 12 год.	
		Лабораторні -	
		Самостійна робота 40 год.	
		Модульний контроль 4 год.	
		Вид контролю: залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ									
1.	Спеціальна дошкільна педагогіка в системі наукових знань. Предмет і завдання спеціальної дошкільної педагогіки. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної педагогіки	14	6	4		2		8	
2.	Методологічні і теоретичні основи спеціальної педагогіки. Значення концепцій Л.С. Виготського для становлення і розвитку спеціальної педагогіки як науки	12	6	4		2		6	
		2							2
	<i>Разом</i>	28	12	8	-	4		14	2
Змістовий модуль II. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ									
3.	Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу в спеціальному ДНЗ для дітей з тяжкими порушеннями мовлення	10	4	2		2		6	
4.	Принципи корекційно-педагогічного процесу	6	2	2				4	
5.	Методи і форми навчання і виховання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення	8	4	2		2		4	
6.	Планування освітнього процесу в спеціальному ДНЗ для дітей з ТПМ	6	2			2		4	
7.	Педагогічний супровід ігрової діяльності дітей дошкільного віку в спеціальному ДНЗ	6	2	2				4	
8.	Взаємодія сім'ї та ДНЗ у процесі навчання, виховання та розвитку особистості дитини з ТПМ	6	2			2		4	
		2							2
	<i>Разом</i>	44	16	8	-	8		26	2
	<i>Разом за навчальним планом</i>	72	28	16	-	12		40	4

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Лекція 1. СПЕЦІАЛЬНА ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА В СИСТЕМІ НАУКОВИХ ЗНАНЬ. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ (4 год.)

Вступ. Значення курсу «Спеціальна дошкільна педагогіка» в системі підготовки сучасного вчителя-логопеда. Спеціальна дошкільна педагогіка як самостійний напрям в спеціальній педагогіці. Спеціальна дошкільна педагогіка як наука про особливості та закономірності навчання і виховання особистості при порушеннях процесів розвитку і соціалізації в спеціальних дошкільних навчальних закладах. Об'єкт, предмет і завдання спеціальної дошкільної педагогіки. Зв'язок спеціальної дошкільної педагогіки з іншими науками. Галузі спеціальної дошкільної педагогіки (дошкільні сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедагогіка, корекційна психопедагогіка, ортопедагогіка).

Сучасна термінологія в умовах оновленої гуманістичної парадигми дефектології (корекційна педагогіка, спеціальна педагогіка, корекційна освіта). Основні поняття спеціальної дошкільної педагогіки (дефект, дизонтогенез, корекція, компенсація, соціалізація, абілітація та реабілітація, діти з порушеннями та відхиленнями психофізичного розвитку, особи з особливими освітніми потребами).

Основні поняття теми: спеціальна педагогіка, спеціальна дошкільна педагогіка, корекційна педагогіка, дефектологія, спеціальна освіта, корекційна освіта, особи з порушеннями та відхиленнями психофізичного розвитку, дефект, складна вада, дизонтогенез, корекція, компенсація, абілітація та реабілітація, соціалізація, діти з порушеннями психофізичного розвитку, діти з

особливими освітніми потребами.

Рекомендована основна література

1. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 8-28.
2. Синьов В.М. Основи дефектології: [навч. посібник] / В.М.Синьов, Г.М. Кобернік. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.
3. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
4. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.booksshare.net> – Назва з екрану.
5. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка / Ірина Леонідівна Холковська. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – С. 6-23.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com>. – Назва з екрану.
2. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com>. – Назва з екрану.
3. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

Семінарське заняття 1

Понятійно-категоріальний апарат спеціальної дошкільної педагогіки.

Лекція 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ. ЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПЦІЙ

Л.С. ВИГОТСЬКОГО ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК НАУКИ (4 год.)

Теоретичні основи спеціальної педагогіки (дефектології). Наукові концепції Л.С. Виготського та їх значення для дефектології. Концепція про культурно-історичне походження психіки та формування вищих психічних функцій, концепція про загальні та специфічні закономірності психічного розвитку в нормі та патології, концепція про провідну роль навчання в розвитку дитини.

Основні поняття теми: методологія, теоретичні основи науки, концепції Л.С. Виготського, вищі психічні функції людини, зона актуального розвитку дитини, зона найближчого розвитку дитини, загальні та специфічні закономірності розвитку психіки, дивергенція, конвергенція, дефект розвитку, структура дефекту, первинний дефект, вторинні та третинні відхилення.

Рекомендована основна література

1. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
2. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 29-39.
3. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 11-13.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.
2. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
3. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Беякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com). – Назва з екрану.

Семінарське заняття 2

Значення теоретичних концепцій Л.С. Виготського для становлення і розвитку спеціальної педагогіки (дефектології) як науки.

Контрольно-модульна робота № 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ
І КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ
В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ
ЗАКЛАДІ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ
МОВЛЕННЯ**

**Лекція 3. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ЗМІСТУ
КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДНЗ
(2 год.)**

Спеціальна освіта як умова привласнення дитиною суспільно-історичного досвіду. Система корекційної допомоги дітям з психофізичними порушеннями. Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні центри та оздоровчі багатoproфільні центри). Типи спеціальних дошкільних навчальних закладів.

Загальні основи спеціальної дошкільної дидактики. Теоретичні основи комплексного підходу до корекційно-розвивальної роботи: врахування загальних і специфічних особливостей в розвитку дітей. Особливості реалізації комплексного підходу до корекційно-розвивальної роботи в дошкільному закладі. Структура корекційно-педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі.

Предметно-розвивальне середовище. Матеріально-технічні та організаційні умови успішної корекційно-розвивальної роботи з дошкільниками. Перспективні напрями розвитку спеціальної дошкільної педагогіки.

Основні поняття теми: спеціальна освіта, корекційна робота, комплексний підхід до корекційно-розвивальної роботи, корекційна спрямованість навально-виховної роботи, компоненти корекційно-розвивальної роботи, корекційно-педагогічний процес, система спеціальної освіти, дошкільні навчальні заклади компенсуючого типу, спеціальні дошкільні навчальні заклади.

Рекомендована основна література

1. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами // Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
2. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / Наук. кер.: Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 291-307.
3. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 125-176.
4. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від 27.03.2006. – № 240/ 165.
5. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 14-31.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвєєва, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.
2. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
3. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.

Семінарське заняття 3

Сучасний стан системи спеціальної дошкільної освіти.

Лекція 4. ПРИНЦИПИ КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

(2 год.)

Загальнодидактичні принципи педагогічного процесу в ДНЗ. Принципи

корекційно-педагогічного процесу. Принцип розвивального навчання. Принцип єдності діагностики і корекції відхилень в розвитку. Принцип врахування співвідношення первинного порушення і вторинних відхилень у розвитку дитини. Генетичний принцип. Принцип корекційно-компенсувальної спрямованості навчання. Принцип соціально-адаптувальної спрямованості навчання. Принцип діяльнісного підходу у навчанні та вихованні. Принцип раннього початку корекційно-педагогічного впливу. Принцип педагогічного оптимізму. Принцип диференціального та індивідуального підходу. Принцип необхідності спеціального педагогічного керівництва.

Основні поняття теми: загальнодидактичні принципи, спеціальні принципи корекційно-педагогічного процесу.

Рекомендована основна література

1. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи. / Под ред. Ю.Ф. Гаркуши. – М., 2001.
2. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 125-176.
3. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997.
4. Миронова С.А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях. – М., 1991.
5. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи./ Ред. С.А. Миронова. – 1987.
6. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002.
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Гамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 375-379.
8. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 14-31.
9. Соботович Е.Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.// Дефектологія .-2002.- №1 . С. 2-7.

Рекомендована додаткова література

1. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.
2. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.
3. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
4. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.

Лекція 5. МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ (2 год.)

Поняття про метод і прийом навчання. Особливості застосування методів навчання і виховання в спеціальному дошкільному навчальному закладі. Класифікації методів навчання: за джерелом знань, за типом пізнавальної діяльності. Форми організації навчання дітей дошкільного віку: дидактична гра, екскурсія, заняття. Структура заняття. Вимоги до занять з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку.

Основні поняття теми: методи і прийоми навчання, наочні, словесні, практичні методи навчання.

Рекомендована основна література

1. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи. / Под ред. Ю.Ф. Гаркуши. – М., 2001.
2. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997.
3. Миронова С.А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях. – М., 1991.
4. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи./ Ред. С.А. Миронова. – 1987.
5. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Тамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 380-394.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Тамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 380-394.
7. Собонович Е.Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.// Дефектологія .-2002.- №1 . С. 2-7.

Рекомендована додаткова література

1. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
2. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com). – Назва з екрану.
3. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 32-93.

Семінарське заняття 4

Принципи, методи, форми і зміст навчання і виховання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

Семінарське заняття 5

Планування освітнього процесу в спеціальному дошкільному навчальному закладі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Лекція 6. ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДНЗ

Ігрова діяльність як основний вид діяльності дітей дошкільного віку. Сюжетно-рольова гра як провідний діяльності дитини дошкільного віку. Класифікація дитячих ігор. Структура ігрової діяльності. Особливості педагогічного керівництва ігровою діяльністю дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: ігрова діяльність, гра, структура ігрової діяльності: мотиваційно-цільовий, змістовий, процесуальний, оцінювальний, контрольний компоненти ігрової діяльності, творчі ігри, ігри за правилами, сюжетно-рольова гра, режисерська гра, театралізована гра, будівельно-конструкційна гра, рухлива гра, дидактична гра.

Рекомендована основна література

1. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
2. Мартинчук О.В. Особливості забезпечення педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей з порушеннями слуху в освітньому просторі спеціального дошкільного навчального закладу // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред.. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Серія: соціально-педагогічна. – Вип. XIX. – В 2-х частинах. – Ч. 2. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – С. 348-257.
3. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт.. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білоskalенко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012.
4. Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013
5. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Тамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 303-365.

Рекомендована додаткова література

1. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия,

2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http: // twirpx.com](http://twirpx.com). – Назва з екрану.
2. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 32-93.

Семінарське заняття 6

Взаємодія сім'ї та ДНЗ у процесі навчання, виховання та розвитку особистості дитини з ТПМ.

Контрольно-модульна робота № 2

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Спеціальна дошкільна педагогіка»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., практичні заняття – 12 год., самостійна робота – 40 год., залік.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II				
Назва модуля	Теоретичні основи спеціальної дошкільної педагогіки		Особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають особливі потреби, в загальноосвітньому просторі				
Кіл. Балів за модуль	51 балів		93 бал				
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Спец. дошкільна. Педагогіка в системі наук. знань. Предмет і завдання спец. дошкільної педагогіки. Понятійно-категоріальний апарат (2 б.)	Методол. і теор. основи спеціальної. Дошк. Педагогіки. Значення концепцій Л.С. Виготського для становлення і розвитку спеціал. Педагогіки як науки (2 б.)	Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу в спец. ДНЗ (1 б.)	Принципи корекційно-педагогічного процесу в спеціальному ДНЗ (1 б.)	Методи і форми навчання і виховання дітей дошкільного віку з ТПМ (1 б.)		Педагогічний супровід ігрової діяльності дітей дошкільного віку в спеціальному ДНЗ (1 б.)
Теми семінар. Занять	Понят.-категор. апарат спеціальної дошкільної педагогіки (1 б.)	Значення концепцій Л.С. Виготського для розвитку спеціальної дошкільної педагогіки (1 б.)	Сучасний стан системи спеціальної дошкільної освіти (1 б.)		Принципи, методи, форми і зміст виховання і навчання дітей з ТПМ у спеціальному ДНЗ (1 б.)	Планування освітнього процесу в спеціальному ДНЗ (1 б.)	Взаємодія родини та ДНЗ у процесі навчання, виховання та розвитку особистості дитини з ТПМ (1 б.)
Бали за роботу на сем. зан.	10 балів		10 балів			10 балів	10 балів
Самост. робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Всього: 144 бал; коеф. 1,44

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Семінарське заняття 1

Тема: Понятійно-категоріальний апарат спеціальної педагогіки (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Назвати предмет і об'єкт спеціальної дошкільної педагогіки.
2. Охарактеризувати основні завдання спеціальної дошкільної педагогіки.
3. Охарактеризувати галузі спеціальної педагогіки.
4. Скласти схему зв'язків спеціальної педагогіки з іншими науками.
5. Визначити сутність процесів навчання, виховання з погляду спеціальної педагогіки.
6. Дати визначення основним категоріям і поняттям спеціальної педагогіки.
7. Охарактеризувати сучасні підходи до означення понять «дефектологія», «корекційна педагогіка», «спеціальна педагогіка».

II. Тестування студентів з теми.

Рекомендована основна література

1. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 8-28.
2. Синьов В.М. Основи дефектології: [навч. посібник] / В.М.Синьов, Г.М. Кобернік. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.
3. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – С. 5-18.
4. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
5. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.booksshare.net> – Назва з екрану.

6. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка / Ірина Леонідівна Холковська. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – С. 6-23.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com>. – Назва з екрану.
2. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com>. – Назва з екрану.
3. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

Семінарське заняття 2

**Тема: Значення теоретичних концепцій Л.С. Виготського
для становлення і розвитку корекційної педагогіки як науки (2 год.)**

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Охарактеризувати концепцію про культурно-історичне походження психіки і формування вищих психічних функцій дитини.
2. Охарактеризувати концепцію про закономірності психічного розвитку в нормі та патології. Вчення про структуру дефекту.
3. Охарактеризувати концепцію про провідну роль навчання в розвитку дитини.
4. Розкрити значення концепцій Л.С. Виготського для становлення і розвитку дефектології як науки (написати ессе).

II. Коротко висвітлити зміст статті Л.С. Виготського, присвяченій проблемам навчання, виховання і розвитку дітей з порушеннями розвитку (стаття за вибором студента).

Рекомендована основна література

1. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
2. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 29-39.

3. Спеціальна дошкільна педагогіка: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 11-13. Режим доступу: <http://www.booksshare.net> – Назва з екрану.

Рекомендована додаткова література

1. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие для студентов педвузов] / Наталья Юрьевна Борякова. – М.: АСТ; Астрель, 2008. – С. 30-38.
2. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com> – Назва з екрану.
3. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
4. Спеціальна педагогіка: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com>. – Назва з екрану.

Контрольно-модульна робота № 1.

- I. Тестування студентів з метою перевірки знань з модулю № 1 «Теоретичні основи спеціальної дошкільної педагогіки».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ
ТА КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ
В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ
ЗАКЛАДІ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ
МОВЛЕННЯ**

Семінарське заняття 3

**Тема: Сучасна система освітніх послуг для дітей з особливостями
психофізичного розвитку (2 год.)**

План заняття

- I. Теоретична частина.

1. Охарактеризувати сучасну систему спеціальної освіти України.
2. Охарактеризувати завдання та основні напрями діяльності психолого-медико-педагогічної консультації.

3. Назвати основні типи дошкільних навчальних закладів, які функціонують в Україні.
 4. Розкрити специфіку завдань діяльності спеціальних дошкільних навчальних закладів.
 5. Охарактеризувати комплексний підхід до організації корекційно-розвивальної роботи в спеціальному дошкільному навчальному закладі.
 6. Визначити складові корекційно-розвивальної роботи в спеціальному дошкільному закладі та дошкільному навчальному закладі загального типу.
- II. Опрацювати **Порядок комплектування** дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від від 27.03.2006. – № 240/ 165, **зробити карту знань** до вищезазначеного Порядку.
- III. Опрацювати **Положення про** центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) **психолого-медико-педагогічні консультації** / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 N 623/61), **зробити карту знань** до вищезазначеного Положення.

Рекомендована основна література

1. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами // Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
2. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / Наук. кер.: Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 291-307.
3. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 125-176.

4. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від 27.03.2006. – № 240/ 165.
5. Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 N 623/61) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-dopolozhennja-pro-centralnu-ta-respublik-doc80612.html>.
6. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 14-31.

Рекомендована додаткова література

1. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.
2. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com> – Назва з екрану.
3. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
4. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com> – Назва з екрану.

Семінарське заняття 4

**Тема: Принципи, методи, форми та зміст виховання і навчання
дітей з порушеннями мовлення
у спеціальному дошкільному навчальному закладі (2 год.)**

План заняття

1. Принципи корекційно-педагогічного процесу в спеціальному ДНЗ.
2. Особливості застосування методів і прийомів у процесі навчально-виховної роботи в спеціальному ДНЗ.
3. Організаційні форми навчально-виховного процесу у спеціальних дошкільних закладах.
4. Заняття як основна форма навчання та виховання дітей дошкільного віку.
Його класифікації, структура.

5. Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з різними мовленнєвими порушеннями.
6. Принципи побудови навчально-корекційних програм.
7. Особливості проходження програм загальноосвітнього спрямування дошкільниками з порушеннями мовлення.
8. Реалізація змісту на заняттях у спеціальному д/з – розв'язання освітніх, корекційних та корекційно-виховних завдань.

Рекомендована основна література

1. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
2. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи. / Под ред. Ю.Ф. Гаркуши. – М., 2001.
3. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997.
4. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002.
5. Соботович Е.Ф. Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. // Дефектологія. – 2002. – №1. – С. 2-7.

Рекомендована додаткова література

1. Диагностика нарушений речи у детей и организация логопедической работы в условиях дошкольного образовательного учреждения: Сб. методических рекомендаций. – СПб, 2000, 209 с.
2. Миронова С.А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях. – М., 1991.
3. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи. / Ред. С.А. Миронова. – 1987
4. Специальная дошкольная педагогика / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001.
5. Степанова О.А. Организация логопедической работы в дошкольном образовательном учреждении. – М., 2003. – 112с.
6. Основы логопедии с практикумом по произношению/ М.Ф. Фомичёва, Т.В. Волосовец, Е.Н. Кутепова и др.; Под ред. Т.В. Волосовец. – М., 2002. – 200 с.

Семінарське заняття 5

Тема: Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з різними мовленнєвими порушеннями. Планування освітнього процесу в спеціальному ДНЗ (2 год.)

План заняття

Заняття проводиться на базі ДНЗ № 250

План.

1. Спостереження за організацією корекційно-виховної роботи у групах для дітей з ФФНМ і ЗНМ.
2. Ознайомлення з методично-дидактичним забезпеченням навчально-виховного процесу.
3. Аналіз перспективних і календарних планів навчально-виховної роботи вихователів у різних типах груп.

Рекомендована основна література

1. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
2. Діти з особливими освітніми потребами // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / Наук. кер.: Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 291-307.
3. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 32-93.
4. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи. / Под ред. Ю.Ф. Гаркуши. - М., 2001.
5. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи./ Ред. С.А. Миронова. – 1987.
6. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002.
7. Степанова О.А. Организация логопедической работы в дошкольном образовательном учреждении. – М., 2003.- 112с.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.
2. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com). – Назва з екрану.

Семінарське заняття 6

Взаємодія родини та ДНЗ у процесі навчання, виховання та розвитку особистості дитини з тяжкими порушеннями мовлення (2 год.)

План заняття

1. Виховна функція сім'ї.
2. Особливості сімейного виховання дошкільників з порушеннями мовлення.
3. Педагогічна культура батьків.

4. вимоги до батьків, діти яких виховуються у логопедичному дошкільному закладі.
5. Соціально-педагогічні засади взаємодії дошкільного навчального закладу і родини у процесі розвитку, навчання і виховання дітей з ТПМ.
6. Зміст і форми спільної роботи педагогів і батьків у процесі розвитку, виховання і навчання цієї категорії дошкільників.
7. Аналіз ведення індивідуального зошита для логопедичної роботи.
8. Оформлення стендів для батьків.

Рекомендована основна література

1. Діти з особливими потребами: поради батькам./ В.І. Бондар, В.І.Берзінь, Л.В. Борщевська та ін.; за ред. В.І. Бондаря, В.В.Засенка.-К.,2004.
2. Игнатъева С.А., Блинков Ю.А. Логопедическая реабилитация детей с отклонениями в развитии. – М., 2004.- 304 с.
3. Мастюкова Е.М., Московкина А.Г. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии. - М.,2004.
4. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення [Текст] : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В. А. Кисличенко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К., 2011. - 20 с.
5. Обучение и воспитание детей с нарушением речи. / Под ред. С.А.Мироновой. – М., 1987.
6. Организация взаимодействия учителя-логопеда и семьи./Под ред Л.С. Вакуленко. СПб., 2011. – 160с.
7. Основы логопедии с практикумом по произношению/ М.Ф. Фомичёва, Т.В. Волосовец, Е.Н. Кутепова и др.; Под ред. Т.В. Волосовец. – М., 2002.- 200с.
8. Пантелеев Г.Н. Оформление дошкольных учреждений. - М, 1982.
9. Пінчук Ю.В. Зміст та форми роботи з батьками дітей дошкільного віку, що мають вади мовлення. /У зб.: Педагогіка та методики: спеціальні. Зб. наукових статей НПУ ім. М.П. Драгоманова. Випуск 2.- К., 2002, с.60-68.
10. Поваляева М.А. Работа с родителями при коррекции речи./ Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002, 276-279с.
11. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Тамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – С. 409-426..
12. Филичева, Т. Б., Туманова Т.В. Дети с ОНР. – М., 1999.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основы коррекционной педагогики / С.П. Миронова, М.П. Матвеева, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Мироновой. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com>. – Назва з екрану.
2. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

3. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку: [наук.-метод. посіб.] / За ред. С.В. Литовченко. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 128 с.
- Спеціальна педагогіка: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com). – Назва з екрану.

Контрольно-модульна робота № 2.

План заняття

I. Виконання студентами теоретичних питань і практичних завдань з метою перевірки знань і умінь з модулю № 2 «Особливості навчально-виховної і корекційно-розвивальної роботи в спеціальному дошкільному навчальному закладі для дітей з тяжкими порушеннями мовлення».

Рекомендована основна література

1. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
2. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / Наук. кер.: Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Гамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – 456 с.
4. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с.

Рекомендована додаткова література

1. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвєєва, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com) – Назва з екрану.
2. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
3. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// twirpx.com](http://twirpx.com). – Назва з екрану.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Спеціальна дошкільна педагогіка в системі наукових знань.

Предмет і завдання спеціальної дошкільної педагогіки. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної педагогіки (6 год.)

1. Законспектувати закономірності психомоторного розвитку дітей віком від 1 до 7 років, вікову періодизацію дітей.

Література

1. Мاستюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997.

Тема 2. Методологічні і теоретичні основи корекційної педагогіки (4 год.)

1. Законспектувати статтю Л.С. Виготського «Принципы воспитания физически дефективных детей», «К психологии и педагогике детской дефективности», «Дефект и компенсация» (одну на вибір), виокремивши найбільш значущі положення наукових концепцій вченого для становлення дефектології як науки.

Література

1. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983. – 369 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Тема 3. Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу в спеціальному ДНЗ для дітей з тяжкими порушеннями мовлення

(4 год.)

1.Зробити карту знань на тему «Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу в спеціальному дошкільному навчальному закладі».

Література

1. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами // Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
2. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / Наук. кер.: Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 291-307.
3. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 125-176.
4. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки / С.П. Миронова, М.П. Матвєєва, О.В. Гаврилов; за заг. ред. С. П. Миронової. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. –264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com> – Назва з екрану.
5. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від від 27.03.2006. – № 240/ 165.
6. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – С. 14-31.
5. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
6. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 519 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://twirpx.com> – Назва з екрану.

Тема 4. Принципи корекційно-педагогічного процесу (4 год.)

1.Проаналізувати різні джерела з корекційної (спеціальної) педагогіки і виписати назви та короткий опис спеціальних (специфічних) принципів корекційно-педагогічного процесу (навчально-виховної роботи). Добір літератури студент здійснює самостійно.

Література

1. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
2. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010.

3. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001.
4. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001.

Тема 5. Методи і форми навчання і виховання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення (4 год.)

1. З журналів «Дошкільна освіта», «Особлива дитина», газети «Дефектолог» здійснити добірку теоретичних матеріалів щодо особливостей використання методів і форм навчання у спеціальних дошкільних навчальних зкладах, а також вибрати два конспекти занять і проаналізувати письмово, які методи і прийоми використано в занятті, чи є вони ефективними для цього заняття, за допомогою яких методів і прийомів можна удосконалити заняття.

Тема 6. Планування освітнього процесу(4 год.)

1. Скласти карту знань з теми: «Планування освітнього процесу в спеціальному ДНЗ».

Література

1. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
2. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / Наук. кер.: Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012.
3. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи. / Под ред. Ю.Ф. Гаркуши.- М.,2001.
4. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи./ Ред. С.А. Миронова. – 1987.
5. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002.
6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навч. посіб.]/Гамара Іллівна Поніманська. – К.: Академвидав, 2004. – 456 с.
7. Степанова О.А. Организация логопедической работы в дошкольном образовательном учреждении. – М., 2003.- 112с.

Тема 7. Педагогічний супровід ігрової діяльності дітей раннього і дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення (4 год.)

1. Підготувати реферат на тему «Особливості ігрової діяльності дітей

дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення». Тут подано загальну тему, кожен студент обирає собі один вид ігрової діяльності (Наприклад, сюжетно-рольову гру, або дидактичну гру, або режисерську гру тощо) та вік дитини. Остаточна тема може мати наступний вигляд: «Передумови розвитку сюжетно-рольової гри дитини із затримкою мовленнєвого розвитку в ранньому віці», «Особливості сюжетно-рольової гри у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення», «Особливості використання дидактичних ігор в навчально-виховній роботі з дітьми молодшого дошкільного віку із ЗНМ», «Особливості використання дітьми старшого дошкільного віку із ФФНМ дидактичних ігор в самостійній ігровій діяльності» тощо.

Добір літератури студенти здійснюють самостійно.

Тема 8. Взаємодія родини і ДНЗ у процесі навчання, виховання та розвитку особистості дитини з тяжкими порушеннями розвитку (4 год.)

Написати конспект бесіди з батьками. Орієнтовний тематичний перелік бесід з батьками:

1. Мовленнєві порушення та причини їх виникнення.
2. Психологічні особливості дітей із системними порушеннями мовлення.
3. Навчання читанню дітей у сім'ї.
4. Як підготувати дитину до школи.
5. Поради батькам дітей із ЗНМ I рівня. Виховання і навчання дитини із ЗНМ.
6. Навчайте дітей спостерігати.
7. Що робити, якщо у дитини слабка пам'ять?
8. Як розвивати слухове сприймання дітей?
9. Рухові ігри у системі корекційної роботи.
10. Гра – найкращий помічник у заняттях з дітьми.
11. Чи необхідно батькам поспішати вчити дітей читанню?
12. Як і що читати дітям із ЗНМ?

Добір літератури студенти здійснюють самостійно.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I.		
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ		
Тема 1 Спеціальна дошкільна педагогіка в системі наукових знань. Предмет і завдання спеціальної дошкільної педагогіки. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної педагогіки (6 год.)	Семінарське заняття Модульний контроль	5
Тема 2. Методологічні і теоретичні основи спеціальної педагогіки. Значення концепцій Л.С. Виготського для становлення і розвитку спеціальної педагогіки як науки (6 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Змістовий модуль II.		
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ І КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНОЇ РОБОТИ В СПЕЦІАЛЬНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ		
Тема 3. Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-педагогічного процесу в спеціальному ДНЗ для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 4. Принципи корекційно-педагогічного процесу (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 5. Методи і форми навчання і виховання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль.	5
Тема 6. Планування освітнього процесу в спеціальному ДНЗ (4 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Тема 7. Педагогічний супровід ігрової діяльності дітей з ТПМ в спеціальному ДНЗ (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 8. Взаємодія родини і ДНЗ у процесі навчання, виховання та розвитку особистості дитини з ТПМ (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
<i>Разом: 36 год.</i>	<i>Разом: 40 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Спеціальна дошкільна педагогіка» – це вид науково-практичної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями зі спеціальної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента-бакалавра. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів I, II.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретико-методична робота у межах навчальної програми курсу «Спеціальна дошкільна педагогіка», яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – реферат, який подається в друкованому виді. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1; 7.2.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Система спеціального дошкільного виховання в Україні.
2. Спеціальні педагогічні умови для виховання дітей-дошкільників з ТПМ.
3. Особистісно орієнтований підхід у корекційній та лікувальній педагогіці.

4. Корекційно-виховний процес у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
5. Спеціальна дошкільна педагогіка як галузь педагогічних знань.
6. Значення дошкільного дитинства у розвитку особистості.
7. Дитинство як соціально-педагогічне явище.
8. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками.
9. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання.
10. Виховання і розвиток особистості дитини з ТПМ.
11. Роль дорослого в розвитку дитини
12. Зміст виховання і навчання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.
13. Становлення і розвиток науки про дошкільне виховання.
14. Проблеми дошкільного виховання у педагогічній думці давнього світу.
15. Погляд на проблеми виховання дітей дошкільного віку в епоху середньовіччя.
16. Розвиток ідей дошкільного виховання в епоху Відродження.
17. Педагогіка дошкільного віку епохи Просвітництва
18. Педагогічні теорії та практика дошкільного виховання XIX ст.
19. Розвиток теорії і практики вітчизняної дошкільної освіти наприкінці XIX — у першій половині XX ст.
20. Розвиток вітчизняної дошкільної педагогіки у другій половині XX ст.
21. Зарубіжні педагогічні концепції дошкільної освіти XX ст.
22. Актуальні проблеми спеціальної дошкільної педагогіки
23. Спеціальні дошкільні заклади в системі національної освіти.
24. Типи дошкільних закладів і їх функції.
25. Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.
26. Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти
27. Дошкільна освіта за кордоном.
28. Міжнародне співробітництво у галузі дошкільної освіти.

29. Інтегровані заняття в логопедичній групі.
30. Впровадження інноваційної діяльності у роботі дошкільного закладу.
31. Професійна діяльність логопеда у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
32. Система роботи вихователя у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
33. Професійна діяльність музичного керівника у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
34. Професійна діяльність психолога у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
35. Робота керівника з фізичної культури у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
36. Організаційні форми навчально-виховного процесу у спеціальних дошкільних закладах.
37. Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з різними порушеннями.
38. Організація та планування логопедичних занять в групі для дітей із ЗНМ
39. Організація та планування логопедичних занять в групі для дітей із ФФНМ.
40. Взаємозв'язок у роботі педагогічного колективу спеціального дошкільного закладу.
41. Спільна робота педагогічного колективу з батьками дітей, які виховуються у спеціальному дошкільному закладі.
42. Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення у сім'ї.
43. Диференційований підхід у роботі з батьками дитини з ТПМ з урахуванням різних категорій сімей.
44. Особливості психомоторного розвитку дітей з ТПМ.
45. Індивідуальна робота з дітьми-дошкільниками, які порушують правила поведінки.

46. Формування у дітей розуміння самого себе і оточуючого світу, накопичення дітьми соціальних знань і досвіду, виконання різних соціальних ролей.
47. Педагогічні умови виховання любові та дбайливого ставлення до рідної природи.
48. Виховання у дітей дбайливого ставлення до речей та іграшок.
49. Виховання у дітей дошкільного віку культури поведінки.
50. Використання педагогічного досвіду С.М. Лисенкової в дитячому садку.
- 51.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	5 балів
2.	Складання плану реферату.	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій.	5 балів
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).	3 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	21-25	Добре
Середній	11-20	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» із дисципліни «Спеціальна дошкільна педагогіка» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1., табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекції (1 бал)	8
2.	Відвідування практичного (семінарського) заняття (1 бал)	6

2	Робота на практичному (семінарському) занятті (10 балів)	40
2.	Виконання модульної контрольної роботи (25)	50
4.	Виконання завдання для самостійної роботи (5)	40
5.	ІНДЗ (виконання творчого проекту)	30
Підсумковий рейтинговий бал		174

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів, участь в інтерактивних обговореннях.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат, конспекти занять.
- **Комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проектів.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності
в європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69-74	«задовільно»	D
75 – 82	«добре»	C
83 – 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; позаяк у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних і семінарських занять, поточну роботу студента на практичних і семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних та індивідуальних заняттях.

Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання у вигляді творчого проекту презентуються та захищаються на практичних та індивідуальних заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Спеціальна дошкільна педагогіка».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються студентам
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

МОДУЛІ								ІНДЗ	Модульні Конт- рольні роботи ЗМ 1, ЗМ 2
Змістовий модуль 1 (відвідування лекцій, семінарських занять, робота на семінарських заняттях, самостійна робота)		Змістовий модуль 2 (відвідування лекцій, семінарських занять, робота на семінарських заняттях, самостійна робота)							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	18	7	6	17	16	6	16	30	50

Разом: 174 бали

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ презентації лекцій;
- ✓ підручники та навчальні посібники;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Дошкільне виховання, 1999.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України / Наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: Світич, 2008. – 430 с.
3. Власова Т.О. О детях с отклонениями в развитии / Т.О. Власова, М.С. Певзнер. – М.: Просвещение, 1995. – 175 с.
4. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
5. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. Програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
7. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с.
8. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [науково-методичний посібник] / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання », 2003. – 244 с.
9. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна

- Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 288 с.
10. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / О.Л. Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко [та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
 11. Особливості розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку: [наук.-метод. посіб.] / За ред. С.В. Литовченко. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 128 с.
 12. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. Коллективная монография / Под ред. М.А. Поваляевой. – Серия «Учебники, учебные пособия». – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2002. – 352 с.
 13. Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 N 623/61) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-polozhennja-pro-centralnu-ta-respublik-doc80612.html>.
 14. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від 27.03.2006. – № 240/ 165.
 15. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху / За заг. ред. Л.С. Вавіної. – К.: Наук. Світ, 2009. – 168 с.
 16. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Л.С. Вавіної. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 242 с.
 17. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту / За заг. Ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. – К.: ТОВ «Поліпром», 2007. – 171 с.
 18. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка:

- [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.
19. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.
20. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
21. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с.

Додаткова:

1. Астапов В.М. Введение в дефектологию с основами нейро- и патопсихологии / В.М. Астапов. – М.: Международная педагогическая академия, 1994. – 215 с.
2. Ахутина Т.В. Преодоление трудностей учения: нейропсихологический подход / Т.В. Ахутина, Н.М. Пылаева. – СПб: Питер, 2008. – 320 с.: ил.
3. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие для студентов педвузов] / Наталья Юрьевна Борякова. – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 222 с.
4. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: [монографія] / Алла Михайлівна Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 376 с.
5. Вавіна Л.С. Розвиваємо у дитини вміння бачити: Від народження до 6 років: [поради батькам] / Л.С. Вавіна, В.М. Ремаржевська. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 128 с., іл.

6. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. – К.: Герб, 2007. – 288 с.
7. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
8. Дефектологія: [словарь-справочник] / Под ред. Б.П. Пузанова. – М.: Новая школа, 1996. – 80 с.
9. Закон України «Про дошкільну освіту» // Відомості Верховної Ради. – 2001.
10. Ілляшенко Т.Д. Аномальна дитина в школі / Т.Д. Ілляшенко, Н.М. Стадненко. – Київ, 1995. – 199с.
11. Ілляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік) / Т.Д. Ілляшенко, А.Г. Обухівська, О.В. Романенко, Н.С. Скрипка. – К., 2003. – 155 с.
12. Инклюзивное образование. Политика, содержание и сравнительные перспективы / Под ред. Ф. Армстронга, Д. Армстронга, Л. Бартона. – Лондон, 2000. – 78 с. ЕВРОП. ОПЫТ.
13. Интегрированное обучение и воспитание в условиях общеобразовательных учреждений / Под ред. Т.Л. Лещинской. – Минск: НИО МО РБ, 1998. – 144 с.
14. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.
15. Мастюкова Е.М. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие] / Е.М. Мастюкова, А.Г. Московкина / Под ред. В. И. Селиверстова. – М.: Владос, 2004. – 407 с.
16. Національна доктрина розвитку освіти // Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти: Офіц. Вид. – К.: Парламентське вид-во, 2004. –С. 279-294.

- 17.Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: [навчальний посібник] / Тамара Іллівна Поніманська. – К.: Акалемвидав, 2004. – С. 375-377.
- 18.Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Практикум: [навчальний посібник] / Т.І. Поніманська, І.М. Дичківська. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – С. 190, 194-195.
- 19.Ратнер Ф.Л. Интегрированное обучение детей с ограниченными возможностями в обществе здоровых детей / Ф.Л. Ратнер, А.Ю. Юсупова. – М.: Владос, 2006. – 175 с.: ил.
- 20.Сак Т.В. Особлива дитина: Від народження до 6 років: [поради батькам] / Тамара Василівна Сак. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 144 с., іл.
- 21.Тищенко В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: [поради батькам] / В. Тищенко, Ю. Рібцун. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 128 с.
- 22.Ткачёва В.В. Технологии психологической помощи семьям детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие] / Виктория Валентиновна Ткачёва. – М.: Астрель, 2007. – 319 с.

Робоча програма навчального курсу
"СПЕЦІАЛЬНА ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА"

Укладач: *Мартинчук Олена Валеріївна*, кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та
інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені
Бориса Грінченка

Спеціальна дошкільна педагогіка. Програма навчальної дисципліни /
Укладач: О.В. Мартинчук. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка,
2014. – 46 с.

